

רומייה וכנדה הצעיר. רומייה צעירת המראה והגיל (43), עובדת במשקבית מאז היותה בת שמונה. משאת חיייה שהתגשמה השנה: לצאת לחוץ-לארץ. אולם רומייה גילתה באירופה את הישראליים, שהסתייגו ממנה, התייחסו אליה כאל כלב מוכה.

לי כסף. אבל הם לא אמרו לי, "בואי."

★ ★ ★ "פוליס! איפה פוליס?"

ביום ההפלגה חזרה, ישבתי משבע בבוקר עד אחת, במסדרון של המלון והשתגעתי משיעמום. חשבתי מה עם בעלי והילד שלי. נשארה עוד שעה עד שיבוא האוטובוס לקחת אותנו לאוניה. חשבתי שאשתגע. החלטתי לצאת, רק לרגע. הלכתי כמו מטורפת. נתקעתי לתוך איזה שוק, ולא הצלחתי לחזור. נשארה לי חצי שעה. התחלתי לבכות. היו לי רק 20 לירות ביד. שפה אינני יודעת. אנשים הקיפו אותי. לא הבינו אותי. החלטתי לחפש, אולי אמצא שוטר. לא מוצאת שוטר. שאלתי כל אחד, איפה "פוליס" — עד שהבינו שאני תיירת. שאלו: "אמריקה? צרפת?" אמרתי: "ישראל". אשה אחת, שמנה עם שני ילדים, מוליכה אותי. אני הולכת אתה, ולא מגיעה לשום משטרה. הרגעים חולפים. פה היא קונה לה ירקות, ופה קפקסים. בסוף היא מראה לי

לי: "ככה אני רוצה". מאותו היום לא היה כלום. חוץ מהשעות שהיננו עם מרדכי מקומי — אלו היו הש"עות הנפלאות ביותר שהיו לי. איזה חיות! הייתי צובטת את עצמי כדי להיות בטוחה שאני לא חולמת — ברגע שהמרדכי עוזב אותנו והולך. הייתי אומללה ביותר. נניסתי לספר את מה שבלבי לכמה נשים. היו בסיוול 20 נשים ושני גברים. כולן אמרו לי: "אנחנו באנו ליהנות — לא לשמוע סיפורים".

★ ★ ★ ככה פשוט: רומייה

עירב אחד, לפני שעזבנו את פאריז, החליטו שלוקחים טכסי לראות את האורות. ניגשתי אל המורה, חיותה, והתחנתי אליה: "חיותה, אני מתחננת אלייך. צרפי גם אותי. שגם אני אראה את אורות פאריז". היא הבטיחה לי שהיא תצרף אותי. אני שומרת לי את עקבותיה, אני כבר בתוך הטכסי, חיותה, עדרי ושתי האחרות. אין

ואלה מסעות רומייה...

עוזרת-בית תימניה הגשימה את חלום חייה - וגילתה באירופה מחלה ישראלית

באצבע. אני הולכת עד שאני מוצאת משטרה. התחלתי שוב לבכות וקצין-משטרה אייטלקי לקח אותי לנמל בסקסי על חשבוננו. כשבאתי, הם שמחו, ומישהו אמר: "בצ"חוק מעושה: לכי לעזאזל! למה אני לא הלכתי לאיבוד, שיביא אותי כזה קצין נחמד?" איך שעליתי לאוניה, החלטתי שלא אדבר אתם מלה. למולי, היתה שם גם קבוצה אחרת שטיילה במקום אחר. התיידדתי

שהן רואות אותי — עדרי נותנת פקודה לאחרות ללכת. כולן יצאו מן הטכסי לטכסי אחר. גם חיותה. היא התנכרה לי ונסעה אתן. מפאריס נסענו ברכבת לשווייצריה. באים למלון נהדר. פוגשים שם בחבר אנד אחד מקבוצה אחרת, שחיכה לנו. הוא קיבל את כולנו יפה מאד. הוא אמר לנו: "אני אוביל אתכם למקומות נהדרים". היחס שלו

"תגיד, אני יכולה להצטרף אליכם?" "לא", היא אמרה לי. "את לא יכולה להצטרף אלינו — אנחנו נוסעים לקרובים". חשבתי לי: אני בן אדם מבין. אם הם באמת נוסעים לקרובים — מה אידחף? חשבתי: אגמור כבר את הערב, אעמוד על ידי המלון. אני מסתובבת על ידי המלון, ורואה אותם מתקרבים. ניגשתי אליהם ואמרתי: "אתם הרי לא נסעתם. למה שיקרפו? מה איכפת לכם אם הייתי נוסעת אתכם?" או העדרי הזאת צעקה עלי: "מי את בכלל? מי מכיר אותך? מי יודע מאיפה את, ומי בכלל אחראי בעדך?" ככה צעקה באמצע צרפת.

אחרי זה התפרצתי בבכי. כל הארבע ראו שבכיתי. הלכתי למלון ומשמתי רציתי להתאבד. ראיתי את עצמי כל כך אומללה, כל כך חסרת אונים. לא אמרתי שום דבר. למחרת בבוקר, סיירה כל הקבוצה עם מרדכי מקומי, ואז היה בסדר, כי כולם הולכים ביחד. בצהריים, אני רואה את כל הארבע מתלבשות ורוצות ללכת. למולי הרע אני ניגשת אל גברת עדרי ושואלת אותה: "לאן אתן הולכות?" אני לא יודעת למה, אבל הרגשתי שהן אולי היחידות שקצת מתאימות לי. היו שם כמה מיליונריות, אני יודעת... או אולי הן טחול לא יכולתי לגשת. ואלה הארבע — אחת מהן היתה אחות, אחת מורה, ואחת עובדת סוציאלית, נדמה לי. חשבתי שאם בכיתי אתמול, הן יתרכו. כן, היא ענתה לי: "מה זה עניינך?"

★ ★ ★ "בואו נרוץ!"

חשבתי לי: למה לבזבז את הערב? אלך אחריהן, אבל מרחוק, כדי לא להפגש ריע להן. אני לא יודעת אף שפה מלבד עברית והיה לי חבל גורא לא לראות כלום בעיר. אחרי כל המאמצים שעשיתי כדי להגיע לאירופה, או הלכתי אחריהן במרחק מה, כי לא ידעתי את הדרך חזרה למלון. איך שהיא, עדרי, רואה אותי, היא אומרת לשתיים האחרות: "בואו ונתחיל לרוץ". היתה שם זקנה אחת, אולי בת שבעים, בחיי, הן התחילו לרוץ כולן, לא התביישו. פחדתי שאאבד את הדרך. התחלתי לרוץ אחריהן. אחת מהן, פונה אלי: "תשמעי, רומייה, אל תלכי אתנו ואל תקלקלי לנו את הערב. לא נלך אתך צעד אחד. אני מבקשת אותך לא ללכת יותר אתנו. זאת היתה אחות מהדסה, וככה היא דיברה.

פתאום היא מסתובבת, ואני לא יודעת איך — הן נעלמו כולן, כאילו האדמה בלעה אותן.

אני רוצה לחזור למלון. אני לא מוצאת את המלון. זה היה בערך ב-10 בלילה. לא ידעתי איך לחזור. התחלתי לטושט ברחובות, אולי אמצא סימן. וכבר בשלש חשמש בסביבת המלון, שהראה ציפור שותה מאיזה כלי. שוטטתי ברחובות. לא מצאתי את הסימן. התחלתי להסתובב מבית קפה לבית קפה. איך שאני משוטטת — אני שומעת את הקול של עדרי. אני מסתובבת, רואה אותן יושבות וצוחקות בקול-קולות. מה להגיד? אני ניגשת לשולחן, מביטה לה ישר בפנים ואומרת לה: "את מכוערת כמו כלב חולה. אמרי לי, מה עשיתי לך? את מכירה אותי? אמרי לי בפניהן!" היא אמרה

רומייה ציונר-כערי, היא תימניה קטנה ובעלת מרץ. איש לא יאמר עליה שהיא בת 43 וסבתא. מצבה של רומייה איננו מזוהר ביותר. היא עובדת כעוזרת-בית אצל משפחות ידועות. אולם שאיפה אחת קיננה בלבה מזה שנים: לנסוע לאי-רופה. היא עשתה זאת, אולם מסעה הנכסף היה רצון עלבונות וכאב-לב. במתינות ובשקט פאתטי כמעט, סיפרה רומייה את סיפורה לכתב "העולם הזה", "כדי שאישה תיכיר נייח, שתראה לעשות את אותו הפיזי, תרע מה מחכה לה".

התחלתי לעבוד במשק בית מגיל שמונה. אני זוכרת שפעם, כשהייתי צריכה לנקות אמבטיה אצל מישהו, התהפכתי ונפלתי לתוכה. מקטנותי, התחלתי לחלום על טיול באירופה. עבדתי אצל כל מיני אנשים, ובכל מקום ששמעתי שמישהו נוסע לאי-רופה, אמרתי לבעלת הבית שלי: "אני מוכי רחה פעם לנסוע". או הם היו אומרים לי: "רומייה, אם את נוסעת — אנחנו נעזור לך".

בשנה שעברה היה טיול לאירופה מטעם ויצי"ו לחודשים. בעלי, תימני דתי, שמע את זה — ניגש לדי"ר רגינה צימרמן מויצי"ו ואמר לה: "אם אתם לוקחים את אשתי — אנחנו מתגרשים". באתי לשם, ואמרו לי: "ראינו את בעלך. הוא נחמד. לא רוצים להרוס לך את חיי המשפחה שלך". כבר היה לי פספורט. התחילה אצלי מלחמה פנימית איומה. רציתי לנסוע. עברה שנה, הסתכלתי על הפספורט שלי וראיתי שהזמן עובר ואז שמעתי שיש עוד טיול מאורגן. הפעם ל-20 יום.

התחלתי להילחם עם בעלי. אמרתי לו: "הפעם אם לא תיתן לי לנסוע ל-20 יום — לא איכפת לי אם אפילו נפירד". הוא הפי ציר בי. אמר: "כל העולם אותו הדבר". אמרתי: "אני רוצה לראות מה זה אנייה, מה זה אירופה". משך שנים, שחלמתי על הטיול, חסכתי לי בעמל רב 550 ל"י. את השאר באמת הילי ח לי לתקופה ארוכה, אנשים נחמדים שעבדתי אצלם וידעו כמה אני משתגעת לנסוע. אני עולה על האוניה. בשבילי זו היתה חתייה עצומה. אני רואה ממש עולם קטן בתוך האוניה. לוקסוס, תרבות, קולנוע, יופי. כל מיני אנשים. וכל יום היתה לי הפתעה מתאם אני נפגשת עם אנשים שעבדתי אצלם לפני 20 שנה. היה נפלא. שכחתי את כל העבר שלי.

★ ★ ★ "מי את, בכד?"

יתה לי בתא שכנה אחת, אבל בכלל לא ראיתי אותה משך כל היום. האוניה היתה גדולה והאנשים התפזרו. אנחנו יורדים בנינואה. ראינו חלונות. למחרת בבוקר נוסעים 13 שעות ומגיעים בלילה למרסיי. ורק אז הפכנו לקבוצה מצומצמת יותר. אז התחלתי להכיר מה זה בני אדם. זה היה אחרת מאשר באוניה. באים למלון. במרסיי, ומתחילים לצאת קבוצות קבוצות. נטפתי אל השכנה שלי לחצר, שכמעט לא היכרתי אותה. היא מני-הלת-עבודה בבית חרושת פרומן. שמה גברת עדרי. שאלתי אותה, כמו שאני אומרת לך:

בזורסי הצטלמה רומייה (ראשונה כורעת מימין) בחברת מטיילים מישראל. נקודת האור היחידות בסיולה באירופה היו סיריה עם מורייהורן השכירים. בעוד שהאירופאים התייחסו אל רומייה בנימוס רב, סרבו הישראלים לצאת בחברתה.

אתם, והם היו די חביבים. ★ ★ ★
"שיכפרו בעתון"

כאשר פנה כתב העולם הזה בסל"פון אל הגברת עדרי, שאלה מה יש לה לומר על כל העניין, השיבה היא בשסף בלתי פוסק: "זה לא מפני שהיא תימניה או משהו כזה. רק האישיות שלה. בהתחלה כן רצו לקחת אותה... אבל היא נמאסה על כל אחד... היא ביקשה כסף... היא היתה מתנפלת כל הזמן על אנשים". "זה היתה מקבלת כל מה שהיו מוכנים לתת לה — לא היתה מגיעה לזה. איאפשר היה ללכת אתה ברחוב. לא היתה חנות שהיא לא רצתה לעמוד... זה הכל תלוי באנשים... אף אחד לא יכול להישלף אל אנשים. מלבד זה יש כמה שעות ביום... אי אפשר לדווש בכוח ובאימים: אתם מוכרחים לקחת אותי". "זה שלא רצו לישון אתה, זה לא מפני שהיא תימניה. היא פשוט לא היתה סימפסית לנו. אנשים נוסעים בשביל ליהנות. ואף אחד לא נבהל מאימים, שיספרו את זה בעתון..."

אלי היה נהדר. הוא עזר לי לקנות שעון קוקו. הרגשתי נפלא. סוף סוף ישנו כן-אדם שאומר לי את שמי, ככה פשוט — רומייה.

ניגשנו לבאנק לפרוט את הכסף. היו לי עשרה דולאר. כולם שאלו אותי אם פרטו להם בסדר. גם אני שאלתי לתומי. הוא הביט עלי פתאום בכעס ושאל: "מה נספלת אליי? אני אחראי בעדך?" הרגשתי שהוא לקח חץ והכניס לי ללב. בבית המלון סידרו מקומות שינה. היו שתיים בחדר. לפי בחירה. בסוף הסידור — מי נשארת לבד? רומייה. לא רצו לישון אתי. זה עלה לחברה פי שתיים. אבל אף אחת לא רצתה לישון אתי. היתה שם חברה נען, אחת די מבוגרת. היא היתה בצבא האנגלי. היתה באיטליה, במלחמה. פניתי אליה ואמרתי לה: "אולי תעשי לי טובה ותצרפי אותי אלייך?" היא עונה לי במלים יפות אלה: "בתחלש-נצורף אותך. בכל הלב. הרי הטכסי גם יעלה יותר בזול". אחרי שעה — אני רואה שהיא שיקרה. הומינה טכסי והסתלקה. כל כך כאב לי. אף אחד לא אמר לי: "בואי!" לא היה לי כסף. הם לא ידעו. אילו אמרו לי, "בואי" — הייתי אומרת "תודה רבה, אין